

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมนะ ตั้งใจฟังธรรมๆ สัจธรรมๆ หลวงปู่ที่ท่านได้สร้างบุญกุศลของท่านมา ความสร้างบุญกุศลก็คือท่านประพฤติปฏิบัติมาถึงสิ้นสุดแห่งทุกข์ ถ้าสิ้นสุดแห่งทุกข์แล้วมันหมดเวรหมดกรรม ท่านไม่มีเวรไม่มีกรรมอะไรทั้งสิ้น คนที่ไม่มีเวรไม่มีกรรมแล้วมันอยู่สุขอยู่สบายอยู่แล้วแหละ แต่ท่านก็ยังเป็นหลักชัยของพวกเราไง ถ้าท่านเป็นหลักชัยของพวกเรา

คูสิ ของเรายังมีเวรมีกรรมต่อกัน เราก็อยากจะสร้างบุญกุศลของเรา ครูบาอาจารย์ที่น่าเลื่อมใส เราก็อยากจะเต็มบุญของเราเพื่อประโยชน์กับเราๆ ใจ แล้วท่านอยู่ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

พระสงฆ์ สิ่งที่เป็นอริยสงฆ์มันเป็นที่ไว้วางใจได้ คนที่ไว้วางใจได้ ทำสิ่งใดเราก็ทำได้ เต็มไม้เต็มมือใจ แต่ถ้ามันไว้วางใจกันไม่ได้ ถ้าไว้วางใจกันไม่ได้ เราทำสิ่งใดไปเราก็เคลือบกลางแคลงใจ ปฏิภาหุ ผู้ให้ให้ด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งที่เป็นความสะอาดบริสุทธิ์ สะอาดบริสุทธิ์อย่างนั้นใจ

นั่นพูดถึงว่าท่านสิ้นเวรสิ้นกรรมแล้ว เรายังมีเวรมีกรรมต่อกันอยู่นะ คูสิ เวลาสัตว์โลก เวลานกมันอพยพ เวลามันจะอพยพไปเพราะอะไร เพราะสถานที่อยู่เดิมของมันไม่มีอาหาร มันต้องอพยพเพื่อหาอาหารมัน ถ้าหาอาหารเพื่อยังชีพ พวกนกที่มันได้แข็งแรง นกที่มันได้เตรียมตัวของมันมา มันก็จะไปหาอาหารตามทางของมัน แล้วไปถึงสิ้นสุดมันไปสร้างครอบครัวของมัน สุดท้ายแล้วถึงเวลามันก็อพยพกลับ

นี่พูดถึงว่ามันอพยพเพราะอะไรละ มันอพยพเพราะมันต้องการอาหารของมันใจ สิ่งที่เป็นอาหารๆ เห็นไหม เวลาเป็นสัตว์โลก สัตว์โลกต้องมีการขวนขวาย ต้องมีการกระทำ ฉะนั้นในปัจจุบันนี้โลกเจริญๆ กระทบมหาดไทยจะบำบัดทุกข์ บำรุงสุข บำบัดทุกข์ บำรุงสุขของพวกเรานี่ใจ

นี่ไง เราก็แสวงหาอาหารของเราอยู่ การกระทำ ทำดีเป็นสุจริตธรรม ทำคุณงามความดีขึ้นมาแล้วมันก็ได้อาหารเพื่อดำรงชีพด้วย ได้บุญกุศลของเราด้วย บุญกุศลของเราๆ แล้วถ้าได้มาได้มาด้วยทุจริต ได้มาดำรงชีพของเราด้วยเป็นการทุจริต มันไม่สะอาดบริสุทธิ์

นี่พูดถึงว่า กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน มันก็ทำให้คนเรามีจริตนิสัยของคนจะเหลวไหล จะมันคง นี่สิ่งที่เราเกิดมา แล้วเวลาเกิดมา เกิดมาในสังคมๆ เราเกิดในประเทศอันสมควร เกิดจากพ่อแม่ที่ดี พ่อแม่ที่ดียังสอนนะ ไปโรงเรียน เรามีเพื่อน อย่าเอาเปรียบกัน เรามีเพื่อน ตกทุกข์ได้ยากเราจะดูแลเขา สิ่งใดถ้าขาดแคลน เราจะช่วยกันดูแล แต่ถ้าเราอึดคักขาดแคลน เราไม่มีสิ่งใดดูแลเขา เราก็ให้กำลังใจเขา

คนเราบางคนเกิดมามันไม่เท่ากันหรอก คนที่เกิดมาไม่เท่ากันแล้วเราก็ไม่น้อยใจสิ่งใดทั้งสิ้น ไม่น้อยใจเพราะอะไร เพราะกรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน การกำเนิดของเรามาจากการกระทำของเราทั้งนั้นนะ ทำดีทำชั่วมา ถ้าเขาทำคุณงามความดีของเขา มาทำบุญกุศลของเขา มาเห็นไหม

เวลาเรามาบวช เวลาเราพูดกับลูกศิษย์ทุกทีว่า เราภูมิใจนะ เราเกิดมาในชาตินี้ เกิดมาก็ยังพบครูบาอาจารย์ของเราที่ดีๆ ใจ ครูบาอาจารย์ที่ดีๆ เพราะอะไร เพราะเวลาเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาหลวงตาท่านไปหาหลวงปู่มันใช่ไหม ท่านบอกว่าท่านเคารพหลวงปู่มันนะ หลวงปู่มันกับท่านเหมือนกับพ่อกับลูก ถ้าคุยกันด้วยการปกครอง การรับผิดชอบในวัดนะ เหมือนพ่อกับลูก แต่พุทธธรรมะไม่ได้เลย พุทธธรรมะ หายท้องทุกทีเลย

ท่านบอกเวลาขึ้นไปหางายท้อง คำว่า “หางายท้อง” หมายความว่า เราประพฤติปฏิบัติทุกคน ทุกคนมันต้องได้ประสบใช่ไหม จิตจะเป็นสมาธิหรือจิตไม่เป็นสมาธิ จิตของเราจะเป็นปัญญาหรือไม่เป็นปัญญา เราก็เข้าใจว่ามันเป็นอย่างนั้นไง นี่เขาเรียกว่าของของเรา เราก็มีของเราใช่ไหม บัจจัดตั้งของเรา แต่บัจจัดตั้งโดยที่กิเลสมันยังมีสมุทัยเจือปนอยู่ ยังมีความเข้าใจของเรา ยังมีความเห็นของเราเจือปนอยู่ เราก็ซาบซึ้ง เราขึ้นไปเราก็อยากจะว่าของเราก็มีอยู่ไง พอมีอยู่เวลาขึ้นไปหาท่าน นี่ไง เวลาพุทธธรรมะกัน พอพุทธธรรมะที่ไรลุ่มทุกทีๆ เพราะอะไร เพราะสติปัญญาเราสู้ท่านไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ที่เราบอกว่าเราเกิดมามีบุญๆ เพราะเรามีครูบาอาจารย์ของเราไง เราก็ได้
ขึ้นไปสนทนากับท่าน หลวงตา หลวงปู่เจี๊ยะ หลวงปู่เจี๊ยะนี่โห้โฮ! ทั้งคืน มันก็เป็นทิวทัศน์ของเรา
เหมือนกันใช่ไหม เราก็รู้เราก็เห็นของเราเหมือนกันนะ ที่ว่ามีบุญๆ มีบุญตรงนี้แหละ

ถ้าเราไม่มีบุญตรงนี้นะ หลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดเลย เวลาพระเพื่อนเราไปเยี่ยมท่าน “ไอ้ขาวๆ
ยังอยู่ไหม” เพราะเราไปกับพระบุญส่ง มีขาวกับดำ “ไอ้ขาวๆ เถียงเก่ง” คำว่า “ไอ้ขาวๆ เถียงเก่ง”
ท่านฟังใจท่านนะ ไอ้ขาวๆ เถียงเก่งๆ เพราะมันเถียงทุกคืนเลย

เราจะบอกว่า ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่มีคุณภาวะที่สูงกว่า คำว่า “เถียงเก่ง” เราเถียงชนะนะ
เวลาเถียง หลวงปู่สู้ไม่ได้ เถียงนี้แหลม! ไปได้เรื่อยเลย

คำว่า “เถียง” มันก็มุมมองของเรานั้นแหละ แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงสู้ท่านไม่ได้
หรอก แต่มันเถียงเก่งๆ มันเถียงไง คำว่า “เถียง”

นี่เราใช้คำว่า “บุญ” ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์ที่ฉลาดกว่า ไม่มีครูบาอาจารย์ที่จะมาแก้ไขได้
มันก็ติดอยู่นั้นแหละ แล้วยิ่งเถียงเก่งๆ อย่างนี้ด้วยนะ ยิ่งปากจัดอย่างนี้ ยิ่งปลิ้นไปอย่างนี้ กิเลส
มันพาไปอย่างนั้นนะ มันก็ไปค้างอยู่นั้นนะ มันก็ไปตายอยู่นั้นนะ มันไปไม่รอดหรอก

เวลากลับมาย้อนถึงประสบการณ์ของเราๆ เราถึงว่าเรามีบุญๆ ใด มีบุญตรงที่มีครูบา
อาจารย์คอยมาแก้ไข มีบุญที่มีครูบาอาจารย์คอยมาเปลี่ยนแปลงทัศนคติ มีบุญ มีครูบาอาจารย์
คอยชักนำให้เข้าที่ถูกต้อง

ไอ้เราก็เถียง เถียงทุกคนนะ เพราะหลวงตาท่านพูด เวลาท่านขึ้นไปหาหลวงปู่มัน เราก็มี
ของเรา คำว่า “เราก็มีของเรา” คือเราไปภาวนาแล้วเรารู้เราเห็นของเราตามนั้นๆ แต่มันยังมีสมุทัย
มีความเห็นของเราเจือปนอยู่ มันยังไม่สะอาดบริสุทธิ์พอ การปฏิบัติมันเป็นมาอย่างนี้ทุกคนนะ
ไอ้คนที่ปฏิบัติมาๆ ไปรู้อะไรเล็กๆ น้อยๆ ลมพัดใบไม้ไหว โห้โฮ! ตื่นเต้น มันยังไม่จริงหรอก

เวลามันจริงแล้ว นี่ไง เวลาคนที่ประพฤติปฏิบัติดีนะ เวลาไปถามปัญหา เราฟังถามตอบ
ปัญหาของหลวงตาประจำ

ถามว่า ทำอย่างนี้ถูกต้องหรือไม่

ถูก

แล้วทำอะไรต่อ

ก็ทำซ้ำๆ ทำซ้ำ

คำว่า “ทำซ้ำๆ” ทุกคนฟังแล้วเบื่อ แต่ความเป็นจริง การที่ใจของเราตรวจสอบซ้ำ ทำซ้ำ พิจารณาซ้ำ ทำซ้ำๆ ถ้าเรามีสติมีปัญญามันจะเห็นความบกพร่อง ถ้ามีสติมีปัญญา มีความรอบคอบ มันจะพัฒนาขึ้น

แต่มันเป็นเพราะวุฒิภาวะคนที่อ่อนแอ ก่อนที่จะทำอะไรขึ้นมาได้มันก็แบบว่าสุดความสามารถแล้ว แต่นี่มันจะทำซ้ำๆ “อู้อู! งานอย่างนี้ต้องทำซ้ำอีกหรือ อู้อู! อู้อู! อู้อู!” มันทำไมไหว แต่ถ้ามันทำซ้ำ ชำนาญในวิธี

หลวงปู่เจี๊ยะท่านพูดบ่อย ชำนาญในวิธี ชำนาญในการเข้า ชำนาญในการออก ชำนาญในการตรวจสอบ ชำนาญ คำว่า “ชำนาญ” ทำเมื่อไหร่มันก็ได้

คำว่า “ไม่ชำนาญ” นักกีฬาถ้ำร่างกายมันฟิตอยู่นะ ถ้ามันซ้อม ความฟิตนั้นมันจะคงที่ตลอดไป คนที่ทำซ้ำๆ พิจารณาซ้ำๆ แล้วมันจะมีมาตรฐาน มันจะมีสติ มันจะมีสมาธิที่สามารถจะพิจารณาได้ซ้ำๆ เพราะมันมีกำลังพอ แต่นักกีฬาที่มันไม่ซ้อม นักกีฬาไม่ดูแลตัวเอง ปล่อยจนขึ้นอืดเลยอย่างนี้

นี่ก็เหมือนกัน ภาวนาได้หนหนึ่ง สุดท้ายแล้วก็ทำไม่ได้อีก แล้วจะให้ทำซ้ำเกือบตาย ส่วนใหญ่ภาวนาเป็นอย่างนี้ ฉะนั้น ถึงว่าสั่มหล่นๆ ใจ คำว่า “สั่มหล่น” มันได้อยู่หนหนึ่ง ความได้อยู่หนหนึ่ง ใครมันก็ทำได้ ลมพัดใบไม้ไหวใจ อารมณ์ชั่ววูบ ภาวนาชั่ววูบ วูบหนึ่งเห็นอย่างนั้น แล้วทำอีกทำไม่ได้ แล้วชั่ววูบๆ คูสิ ลมพัดใบไม้ไหว ใบไม้เวลามันแก่ มันผลัดใบ แล้วผลัดใบใบหนึ่ง แล้วต้นไม้อื่นหนึ่ง ใบไม้มันมีอีกมากมายเท่าไร ฤดูกาลหน้ามันจะออกอีกเท่าไร

เราจะบอกว่า เวลาลมพัดใบไม้ไหวก็เหมือนกับใบไม้ใบหนึ่งหลุดจากขั้วไป พิจารณาไปพอรู้เห็นทีหนึ่ง แล้วความเข้าใจก็ได้ใบไม้ใบหนึ่ง แล้วไอ้ใบไม้ก็เต็มต้นอยู่ไหน ฤดูกาลหน้ามันออกอีก ก็เลสมันยังสร้างอยู่ตลอดเวลาอันนั้นนะ มึงจะทุกข์อีกขนาดไหน

แต่เวลาคนปฏิบัติมาแล้วมันคิดอย่างนั้นไง เพราะอะไร สมุจเฉทปหานหนเดียว ก็หนเดียวก็หนนั้นไง หนที่ใบไม้มันหลุด มันเข้าข้างตัวมันเองไปตลอดเลยนักภาวนา

เราเป็นคนภาวนามาก่อน เรารู้ถึงกิเลส เล่ห์กลของมัน เล่ห์กลของกิเลสแค่ไหน แล้วถ้ามีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ นะ ท่านก็จะคอยชี้คอยแนะ คอยบอกเรา ให้อ้อถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ เราฟังมาเยอะนะ เวลาพระที่ปฏิบัติแล้วมันไปตัน แล้วเขาก็ไปจับกลุ่มกัน นี่เขามาพูดให้ฟังนะ

เวลาหลวงตาท่านเทศน์ว่าการ ต่ทั้งคปทานคือการประหารชั่วคราว ความรู้ชั่วคราว ความรู้พอเรารู้ได้ชั่วคราวมันไม่ใช่สมุจเฉตพหวน

คำว่า “สมุจเฉตพหวน” คือการฆ่ากิเลสตาย ตายจริงๆ ตายตามข้อเท็จจริง สังโยชน์จะขาดไป แล้วมันจะเกิดความมหัศจรรย์ เกิดขณะจิต เหมือนกับฝนตกฟ้าร้อง มันจะเกิดฟ้าผ่า ฟ้าแลบ ความเกิดการเป็นจริงในเวลาสมุจเฉตพหวนมันจะมหัศจรรย์ เขาเรียกว่า “ขณะจิต”

หลวงตาใช้คำว่า “ขณะเล็ก ขณะใหญ่” ถ้าขณะเล็กมันก็ง่ายๆ เรียบง่าย แต่ไม่มีอะไรมหัศจรรย์ แต่ของท่าน ท่านบอกของท่านนี่ขณะใหญ่โตมาก โลกธาตุนี้ไหวหมดเลย แล้วท่านก็มาเทียบกับของอาจารย์สิงห์ทอง ท่านบอกว่าขณะมันเรียบๆ นี่ถ้ามันเป็นสมุจเฉตพหวน

แต่มีพระกลุ่มหนึ่งเขาบอกว่าเขาไปรวมหัวกัน ให้อ้อพวกภานาไม่เป็น “เวลาพวกนั้นบอก ว่าต้องขาด ต้องสมุจเฉตพหวน ก็เป็นเรื่องของเขาเนาะ ให้อ้อพวกเราทำแค่นี้ก็พอ”

กิเลสขนาดนั้นนะ ตัวเองหลงผิด ตัวเองไม่มีสัจจะความจริงใจ มันยังไปเอาความเห็นไปรวมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนขึ้นมาเพื่อให้กิเลสมันพองตัว เพื่อให้กิเลสมันแอบอ้างว่าฉันก็มีคนที่เห็นด้วย ฉันก็ว่ามีคนที่ว่าบรรลุนิพพาน เห็นธรรม

เราฟังมา เราฟังพระที่มันคุยกันนั้นนะเวลามาถามปัญหา “ถ้าอย่างนั้นพวกเราไม่ต้องขาด ไม่ต้องสมุจเฉตพหวนก็ได้ ของเราก็บรรลุนิพพานเหมือนกัน” นี่ก็ไปสร้างกลุ่มสร้างก้อนด้วยแก๊งแก๊งสเตอร์ด้วยความเห็นผิดใจ

แต่ถ้าเป็นความจริงๆ ความจริงมันคืออะไร ความจริงมันเป็นปัจจุัตถ์ ความจริงมันเป็นสันตนิฏฐิโก รู้แจ้งตามความเป็นจริง ถ้าความเป็นจริงแล้วมันต้องรู้จริงเห็นจริงใช้ไหม กิเลสขาด ยถาภูตัง กิเลสมันขาดไป เกิดญาณทัสสนะ เกิดญาณทัสสนะเห็นว่ากิเลสมันตาย มันเหมือนกับการฆาตกรรม เวลาฆาตกรรมไปแล้วต้องมีการพลิกศพ คดีอาญาเขาต้องพิจารณาไง มันมีกระบวนการของมัน นี่ก็มีกระบวนการของมัน แต่คนมันไม่เคยเห็น

เราฟังแล้วเสร้านะ มีพระมาพูดให้ฟังหลายองค์ บอกว่า “ถ้าหลวงตาท่านบอกต้องขาด คำว่าขาดคือสมมุติเจตปหาน กิเลสขาดออกไปจากใจ ก็เป็นเรื่องของท่านเถอะ ของเราๆ พอมันปล่อยวางก็ใช่แล้วแหละ”

การพูดอย่างนี้ฟังแล้วมันสะท้อนใจ สะท้อนใจหมายความว่ามันผิดพลาด คือมันไม่สิ้นกระบวนการของมัน พอไม่สิ้นกระบวนการของมัน แล้วก็ไปเชื่อกันว่าเป็นอย่างนั้น แล้วคุณวิฤติภาวะมันอ่อนแอใช่ไหม มันก็เป็นอย่างนั้น เหมือนเราเลย โลกปัจจุบันนี้ไอ้แก๊งคอลเซ็นเตอร์ “บัญชีของท่านไปพัวพันกับการค้ายาเสพติด ต้องส่งบัญชีมาให้ดู” ส่งไปให้หมดเลย แล้วมันก็เบิกเกลี้ยงเลย

นี่ก็เหมือนกัน กลุ่มของมันไง เพราะอะไร เพราะมันไม่จริง มันเป็นการหลอกลวง กิเลสมันหลอก แต่น่าเห็นใจนะ เราพยายามตามความรู้สึกของเขา ตามความรู้สึกของเขาคือว่าเขาก็ทำได้แค่นี้ไง คืออำนาจวาสนาบารมีของคนมันมีเท่านี้ พอมีเท่านี้ เคยทำได้ คือไปไม้หลุดไปสักใบหนึ่ง คือเกิดความเห็นชั่วครว แล้วความเห็นชั่วครวมันก็มีหัตถ์จรรยณะ พอหัตถ์จรรยณะขึ้นมา ก็บอกว่านี่ใช่ๆ ใช่ของเขาคือเขาทำซ้ำอีกไม่ได้

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราละ ถ้ามันได้ อย่างนั้นมานะ เวลาหลวงตาท่านเทศนาว่า การประจำ คนภวานาเป็น คนภวานาไม่เป็น ถ้าภวานาเป็นมันจะมีร่องมีรอยอย่างนี้ นี่ภวานาเป็น เห็นร่องเห็นรอย เพราะพอภวานาเป็นแล้วมันจะทำได้ง่ายขึ้น เหมือนกับนักกีฬาฟันฟันฟันขึ้น มันทำอะไรขึ้น มันก็ทำความสงบให้มากขึ้น พอมากขึ้น มีสติให้มันคงขึ้น ไข้ปัญญาต่อเนื่องไปๆ ทำซ้ำๆ พอทำซ้ำๆ ไป กิเลสมันได้พิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่าๆ กิเลสมันจะไปหลบที่ไหน จะไปซ่อนที่ไหนนะ มรรคญาณมันเข้าไปทำลาย เข้าไปตรวจไปสอบ มันพยายามถากพยายามถาง เวลาเทศน์อย่างนี้ หลวงตาพูดประจำเลย แต่ถ้าองค์อื่นไม่พูดอย่างนี้

“โอ๊ย! มันลอยมาจากฟ้า บรรลุธรรมกลางหัวใจ” โอ้โฮ! เราฟังมาแล้วเปื้อนแสนเปื้อน แต่มันก็ย้อนกลับใจย้อนกลับที่เราพูดนี้ เราเกิดมาแล้วเราภูมิใจนะ เราเกิดมาที่กลางพระพุทธศาสนา เราเกิดไม่ทันหลวงปู่มั่นหรือ แต่เราเกิดมาแล้วเราก็ยังมีครูบาอาจารย์ หลวงปู่จวน หลวงปู่ตา หลวงปู่เจี๊ยะ เลียนแบบหลวงตานั้นว่าเป่ากระหม่อมมาๆ ถ้าไม่มีอย่างนั้น แล้วคิดดูสิ พ่อแม่ที่สอนลูก ถ้าไม่อย่างนั้นหลวงตาท่านจะคอยสืบเรื่องเราทำไม ทำไมท่านคอยเช็คเราตลอดเวลา

โธ! มาอยู่โพธารามใหม่ๆ นะ เวลามานี้ตรวจหมด ในกุฏิเปิดดูเลย มีอะไรบ้าง เช็کتลอดเลย จะกินจะอยู่อย่างไรนี่เช็کتลอด นั่นเป็นเพราะอะไรล่ะ เป็นเพราะนี่ไง เป็นเพราะพ่อลูกอยู่ด้วยกันมา มันปล้ำกันมานะ ไอ้นั้นมันเรื่องส่วนตัวนะ นี่เราพูดถึงบอกว่า คำว่า “บุญ” ใง เดียวจะหาว่า “โธ้ย! หลวงพ่อยกแต่หางตัวเอง อะไรที่ว่าตัวมีบุญๆ”

มีบุญของเราไม่ใช่มีบุญอะไรหรอก มีบุญของเราคือเราได้พบอาจารย์ของเรา เรามีครูบาอาจารย์ของเราคอยแก้ไขเรา เรามีครูบาอาจารย์คอยชี้แนะเรา เรามีครูบาอาจารย์คอยสับหัวเรา นี่บุญเราเกิดตรงนี้ นี่คือบุญของเรา

ฉะนั้น เราย้อนกลับไปนักปฏิบัติต่างๆ ไป มันไม่กล้าไปหาครูบาอาจารย์ ไม่กล้าไปหาของจริง มันกลัวโดนแฉ มันไม่กล้าเข้าไปพบ เชียดไปเชียดมา แล้วมีแต่แอบอ้าง ไม่มีความจริงในใจเลย

ถ้ามีความจริงในใจ หลวงปู่ตี ครูบาอาจารย์ของเราท่านเคารพหลวงตาขนาดไหน ถ้ามันเป็นความจริงนะ กตัญญูกตเวทินะ มันจะโธ้ย! ราบเลยละ ไม่ต้องสั่ง รู้ว่าท่านปรารถนาอย่างไรจะทำทันทีเลย ไม่ต้องสั่ง ถ้าสั่งแล้วจู้จี้จ้านั้นยังหยาบมาก ไม่ต้องสั่ง แล้วถึงใจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเราวมเป็นหนึ่งเดียว ที่หลวงตาว่า รวมเป็นหนึ่งเดียวอยู่ท่ามกลางหัวใจของเรา อยู่กลางใจนั้นเป็นความจริงในใจดวงนั้น ของจริงต้องเป็นแบบนี้ เอวัง